

Uit de praktijk

□ Jim Schouten

Competentiegericht beoordelen in de mobiliteitsbranche

Examinering en certificering voor de mobiliteitsbranche worden verzorgd door het IBKI. Voor alle beoordelaars binnen de mobiliteitsbranche heeft het IBKI de training competentiegericht beoordelen ontwikkeld.

Beoordelen van competenties

Vanaf 1 augustus 2010 worden alle opleidingen in het mbo competentiegericht aangeboden. Scholen zijn al een tijd op experimentele wijze bezig met de voorbereidingen voor deze onderwijsvernieuwing, die met zich meebrengt dat ook het beoordelen van leerlin-

gen verandert. Waar docenten en leermeesters (praktijkopleiders die in hun bedrijf leerlingen begeleiden) voorheen op eindtermen beoordeelden, zullen zij leerlingen in het nieuwe onderwijs binnen een praktijkcontext op competenties beoordelen.

Omdat dit een speciale taak is die zorgvuldig moet worden uitgevoerd eist de Onderwijsinspectie dat beoordelaars aantoonbaar deskundig zijn. Een deskundige beoordelaar weet wat zijn taak is, hoe en met welke hulpmiddelen hij deze taak moet uitvoeren en welke achtergronden bij het eenduidig beoordelen een rol spelen. Om deskundige beoordelaars op te leiden heeft het IBKI de training 'competentiegericht beoordelen' ontwikkeld.

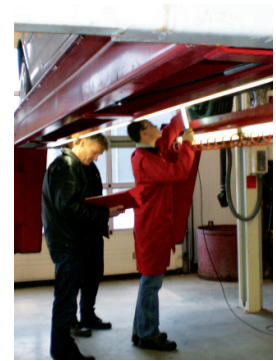
De training: theorie en praktijk

Een belangrijk uitgangspunt van de training is dat de beoordelaar het vak moet kennen: hij dient zelf in de branche te werken of tot voor kort te hebben gewerkt. In het kader van 'practice what you preach' is de training voor beoordelaars zelf ook competentiegericht: deelnemers werken met behulp van veel praktijksituaties aan beoordelaarscompetenties (zoals vastgelegd in een competentieprofiel voor de beoordelaar). Theorie wordt geïllustreerd aan de hand van praktijkvoorbeelden. Het meer theoretische gedeelte van de training wordt ondersteund door videomateriaal waarin leerlingen in een werkplaats bezig zijn. Deelnemers beoordelen de competenties van de leerling op de video, maar ook wordt er tijdens de training stilgestaan bij het feit hoe een beoordelaar handelt in diezelfde video. Zo worden de beoordelaars zich bewust van de valkuilen van beoordelen, zoals overhaast oordelen, selectieve waarneming of rolverwarring. "Je krijgt een bril aangemeten waardoor iedereen dezelfde blik krijgt op beoordelen. Een leerling heeft het recht om een toets af te leggen waarbij hij vriendelijk, rechtvaardig en zakelijk wordt beoordeeld", aldus Jan Meershoek, een van de trainers.

Na het meer theoretische gedeelte van de training volgt een praktijkdeel. Deelnemers lopen een dag mee met ervaren beoordelaars en beoordelen zelfstandig competenties van leerlingen. Na succesvolle afronding van dit praktijkdeel mogen deelnemers zelfstandig aan het werk als beoordelaar.

Iedereen krijgt dezelfde blik op beoordelen

Improviseren en open vragen stellen

De ervaringen met de training zijn positief. Deelnemers zien grote meerwaarde in het nieuwe beoordelen. Men vindt het bijvoorbeeld belangrijk dat niet alleen het 'sleutelen' aan auto's maar ook competenties als samenwerken en overleggen in de werkplaats centraal staan. Deelnemers aan de training zijn van mening dat ze met de theorie direct aan de slag kunnen. Het mee beoordelen in de praktijk zien de deelnemers als een leuke manier om 'aan het nieuwe beoordelen te snuffelen'. Daarnaast zijn de rollenspellen met gesprekstechnieken een eye-opener; het stellen van gerichte open vragen blijkt voor velen moeilijker dan gedacht. Het is niet eenvoudig om alle competenties te beoordelen: als er bijvoorbeeld niets onverwachts gebeurt, dan is het moeilijk te beoordelen hoe een leerling met verrassingen omgaat. De beoordelaars worden er op getraind om voor dat soort situaties te improviseren. Een ander voorbeeld is het beoordelen van onderzoeksgerichtheid bij studenten: is het daarbij voldoende als je een leerling vragen stelt over de

werkorder? Om ook competentiebeoordelingen geharmoniseerd te krijgen is het van belang dat beoordelaars competenties op een vergelijkbare wijze interpreteren. Daar is meer overleg voor nodig dan oorspronkelijk gedacht. Tenslotte is ook bij de training voor beoordelaars gebleken dat een docent al snel bevooroordeeld is als hij zijn eigen studenten moet beoordelen.

Ontwikkeling

De training blijft in ontwikkeling: steeds worden er nieuwe inzichten of dilemma's ingevoegd in de training. Daarnaast is er ook een aangepaste training gestart voor beoordelaars van de beroepspraktijkvorming (BPV), gericht op beoordelen van langlopende competenties van leerlingen in bedrijven. Deze training wordt afgerond met een digitale videotoets

De heer J.A. Schouten is Directeur Examens bij het IBKI, Examinering en Certificering voor de Mobiliteitsbranche. E-mail: info@ibki.nl.

In het volgende nummer van **EXAMENS** komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod:

- Examenfraude en diploma-/certificaatfraude
- Internationale Diplomawaardering door COLO
- Performance assessment op de hbo-v van Saxion
- Ontwikkeling van een beoordelingsinstrument voor Competentie Assessment
- In gesprek met Wynand Wijnen, toetspionier en onderwijsvernieuwer

EXAMENS 4, 2009 verschijnt in november